

Lärdomar från tobaksindustrin

Att skapa tvivel är det viktigaste för ett företag som fått vetenskapen som motståndare. Tobaksindustrin använde flitigt denna strategi – nu kopieras den av den fossila industrin i klimatfrågan.

I mitten av 1950-talet upptäckte forskarna kopplingen mellan rökning och cancer. Den stora och mäktiga tobaksindustrin blev skräckslagen inför risken att folk skulle sluta köpa deras cigaretter. Blixtsnabbt svarade de med att starta upp och finansiera forskningsinstitutet Tobacco Industry Research Committee, senare känt som U.S. Tobacco Institute, för att ”studera frågan”. Strategin var att framstå som om man var intresserad och oroad av den eventuella länken mellan rökning och cancer, men i själva verket

satsades resurserna på att sprida desinformation. För detta ändamål anlätades PR-byrå Hill & Knowlton.

I SINA FÖRSÖK att hålla uppe tobaksförsäljningen använde tobaksindustrin fem huvudstrategier:

- De försökte skapa osäkerhet även för helt oomtvistade vetenskapliga bevis.
- De skapade och finansierade flera frontorganisationer som drev tobaksindustrins sak bakom en fasad av självständighet.
- De finansierade forskning för att skaffa sig legitimitet.
- De ifrågasatte hela den vetenskapliga grunden för påståendet att rökning är farligt.
- De etablerade nära kontakter med högt uppsatta politiker.

Skapandet av osäkerhet var viktigast. Industrin förstod att den inte skulle kunna överbevisa en enad forskarvärld, men insåg att de kunde förhålla åtgärder mot cigarettökande genom att sprida tvivel. Som ett internt brev från tobaksföretaget Brown & Williamson uttryckte det: ”Vår produkt är tvivel, eftersom det är det bästa sättet att kämpa mot den ’faktasamling’ som existerar i folks medvetande. Det är också ett sätt att etablera en känsla av oenighet.”

Så sent som 1998 höll tobaksindustrin fortfarande fast vid denna uppenbarligen framgångsrika strategi. Vid en rättegång mot tobaksföretagen vittnade U.S. Tobacco Institutes Murray Walker:

– Vi anser inte att det någonsin har slagits fast att rökning orsakar sjukdom.

Då hade stafettpipen redan överläm-

nats till oljeindustrin och särskilt Exxon-Mobil som sedan sent 1980-tal använt samma taktik som tobaksindustrin. Ett internt brev från American Petroleum Institute 1998 påminner om hur det lät några decennier tidigare: ”Vi har vunnit när vanligt folk ’förstår’ (uppfattar) osäkerheterna i klimatvetenskapen”.

Flera av de personer som tidigare gick tobaksindustrins ärenden är nu i händerna på oljeindustrin. Fred Singer – en av de mer namnkunniga klimatförnekarna och guru för den svenska förnekarrörelsen, var tidigare aktiv som förnekare av sambandet mellan rökning och cancer.

DAVID JONSTAD

Uppgifterna i artikeln bygger på rapporten ”Smoke, Mirrors & Hot Air” från Union of Concerned Scientists.

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Icke-kommersiell-Inga bearbetningar 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/se/> Verket har publicerats i www.globalarkivet.se.